

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه هنر اصفهان
دانشکده معماری و شهرسازی
گروه شهرسازی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته شهرسازی گرایش برنامه ریزی منطقه‌ای

تحلیل برنامه پنج ساله راهبردی اصفهان ۹۵

استادان راهنما:

دکتر محمود محمدی

دکتر رسول بیدرام

پژوهشگر:

علی جوادی نسب

شهریور ۱۳۹۱

اظہارنامہ

موضوع پایان نامہ : تحلیل برنامه پنج سالہ راہبردی اصفہان ۹۵

اینجانب علی جوادی نسب دانشجوی دورہ کارشناسی ارشد رشته شهر سازی گرایش برنامه ریزی شهری و منطقہ‌ای دانشکدہ هنر و معماری دانشگاه هنر اصفہان بہ شمارہ دانشجویی ۸۸۱۱۴۰۲۲۰۱ گواہی می‌نمایم کہ تحقیقات ارائه شدہ در این پایان نامہ توسط شخص اینجانب انجام شدہ و صحت و اصالت مطالب نگارش شدہ مورد تائید می باشد و در موارد استفادہ از کار دیگر محققان بہ مرجع مورد استفادہ اشارہ شدہ است. بہ‌علاوہ گواہی می‌نمایم کہ مطالب مندرج در پایان نامہ تاکنون برای دریافت هیچ نوع مدرک یا امتیازی توسط اینجانب یا فرد دیگری ارائه شدہ است و در تدوین متن پایان نامہ چارچوب مصوب دانشگاه هنر اصفہان را بہ‌طور کامل رعایت کردہ ام.

علی جوادی نسب

شہریور ۱۳۹۱

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارات و نوآوری های ناشی از تحقیق، همچنین چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و اقتباس از این پایان نامه کارشناسی ارشد، برای دانشگاه هنر اصفهان محفوظ است. نقل مطالب با ذکر منبع بلامانع است.

دانشگاه هنر اصفهان

دانشکده هنر و معماری

گروه شهر سازی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته شهرسازی گرایش برنامه ریزی شهری و منطقه‌ای آقای علی جوادی نسب
با عنوان:

تحلیل برنامه پنج ساله راهبردی اصفهان ۹۵

ارایه شده به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه به عنوان بخشی از فعالیت‌های تحصیلی لازم برای درجه‌ی کارشناسی
ارشد که در تاریخ..... توسط هیأت داوران زیر بررسی و با نمره.....درجه.....به تصویب
نهایی رسید

۱- استاد راهنمای اول پایان نامه آقای دکتر محمود محمدی با مرتبه علمی استادیار امضا

۲- استاد راهنمای دوم پایان نامه آقای دکتر رسول بیدرام با مرتبه علمی استادیار امضا

۳- استاد داور داخل گروه، خانم دکتر مهین نسترن با مرتبه علمی استادیار امضا

۴- استاد داور خارج از گروه، آقای دکتر شیران با مرتبه علمی استادیار امضا

مدیر گروه

آقای دکتر محمود قلعه نوعی

سپاسگزاری:

از جناب آقای دکتر محمود محمدی و دکتر رسول
بیدرام که مرا در تنظیم این مجموعه یاری کرده‌اند
بی نهایت تشکر قدردانی می‌نمایم.
جا دارد اینجا از اساتیدی چون جناب آقای دکتر
ایرج اسدی، مهندس گودرزی، دکتر حق جو و
بالاخص آقای مهندس سید محمود میثاقی که زمینه
های رشد و ترقی‌های علمی من را پایه گذاری
کرده‌اند سپاسگزاری نمایم.
باشد که این یادآوری نمایانگر سپاس بی پایان من
نسبت به کمک‌های علمی بی دریغ آنان باشد.

تقدیم به:

مهربانترین عزیزانم؛ پدر و مادرم، که با مهر و
فداکاری، استواری و ایثار همیشه به عنوان
یک دوست واقعی در کنار یک یک لحظات
تلخ و شیرین زندگی‌ام بوده و هستند. با
اجازه این دو بزرگوار، این اثر را به برادر
عزیزم "احمد جوادی نسب" تقدیم می‌نمایم.

چکیده

امروز در کشور، ما با چالش های فراوانی در حوزه مدیریت و سیاست گذاری از جمله تعارضات بین برنامه های عمرانی و تحقق پذیری آنها، عدم قطعیت و ناهماهنگی ها در حوزه مدیریت شهری، عدم مدیریت واحد یکپارچه و غیره روبرو هستیم که بسیاری از آنها ناشی از وابستگی به طرح ها و برنامه های منسوخ گشته دهه ۱۹۶۰ میلادی می باشد و ریشه و علل اصلی آن را می توان در ضعف روابط بین تصمیم سازان با تصمیم گیران و مدیران شهری دانست. پایان نامه حاضر پژوهشی کاربردی و در زمره پژوهش های علمی استفاده از برنامه نوین راهبردی است که سعی دارد با تحلیل برنامه راهبردی اصفهان ۹۵ چگونگی ارتباط بین پارادایم های الگوساز مدیریت شهری را در ارتباط با طرح بازنگری طرح تفصیلی بررسی و به نتایج مستدل و کاربردی جهت ارتقاء استراتژی ها و سیاست های پس از آن دست یابد. برای این منظور، ابتدا با استفاده از مطالعات کتابخانه ای و اسنادی به بررسی دیدگاه های نظری مرتبط با موضوع پژوهش پرداخته شده است. بررسی مکاتب برنامه های راهبردی، ریشه یابی مفهوم استراتژی، تفکرات راهبردی، سرشت شناسی و ماهیت شناختی استراتژی از نتایج و خروجی های اصلی این مطالعات می باشند. پس از دیدگاه های نظری، مروری گسترده بر ابعاد و ادبیات پژوهش شده که به اجمال می توان گفت، در مطالعات پیشین مولفه های برنامه ریزی از جمله توجه به ساختارها و برنامه های کالبدی و طراحی، به عنوان متغیرهای اصلی برنامه ریزی مطرح و همراه با تفکرات عمرانی پا به عرصه شهر می نهادند و متغیرهای وابسته ای مانند مباحث مربوط به الکترونیک، انرژی و ... فراموش می شدند. در واکاوی ارتباط بین این متغیرها و جمع آوری داده ها و نیز رویکرد جزءنگر که از واجبات برنامه ریزی راهبردی می باشند ما به مبحث استراتژی به معنای استراتژی های اصیل پی برده که از مهمترین و پرکاربردترین رویکردها در بین رویکردهای موجود می باشد. در واقع هسته و بنیان و ریشه ی تمام برنامه راهبردی، استراتژی های آنان می باشند. (روش تجزیه و تحلیل در این پژوهش ترکیبی از روش زمینه ای و روش ترکیبی چند جانبه لحاظ گردیده است). در ادامه مباحث فوق، پس از درک جایگاه فعلی این استراتژی ها با کمک طرح بازنگری و تحلیل عوامل محیطی گذشته با بررسی نتایج متنوع مطالعات پیشین و حال با ابزار تحلیلی و فراتحلیل و بکارگیری دو معیار کلان "درس از گذشته و توجه به آینده" که جزء جدایی ناپذیر برنامه ریزی استراتژیک می باشد، نتایج حاصل از آن بصورت الگویی متاثر و کارآمد را در سطح کلان ملی برای تمام شهرداری های کشور مطرح گردیده و تعمیم داده شده است. شایان ذکر است این پژوهش از نظر هدف بصورت کاربردی می باشد.

واژگان کلیدی: تحلیل، استراتژی، برنامه ریزی، برنامه ی پنج ساله، اصفهان ۹۵.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول : کلیات پژوهش.....	۲
۱-۱- مقدمه	۳
۲-۱- بیان مسأله	۳
۳-۱- اهمیت و ضرورت پژوهش.....	۴
۴-۱- اهداف پژوهش	۵
۵-۱- پرسش های پژوهش	۵
۶-۱- روش تحقیق پژوهش	۵
۱-۶-۱- روش تحقیق از نظر روش	۵
۲-۶-۱- روش تحقیق از نظر هدف	۵
۳-۶-۱- روش یافته اندوزی	۵
۷-۱- روش تجزیه و تحلیل	۵
۸-۱- فرایند پژوهش	۶
۹-۱- قلمرو مکانی پژوهش.....	۷
۱۰-۱- قلمرو زمانی پژوهش	۷
۱۱-۱- دستاورد و نتایج پژوهش	۸
۱۲-۱- کاربرد نتایج پژوهش	۸
۱۳-۱- مشکلات و موانع پژوهش	۸
۱۴-۱- پیشینه پژوهش	۸
فصل دوم: مفاهیم، تعاریف و پیشینه	۱۰
۱-۲- مقدمه	۱۱
۲-۲- مفاهیم و تعاریف	۱۱
۱-۲-۲- تعاریف برنامه ریزی	۱۱
۲-۲-۲- اهمیت و اهداف برنامه ریزی	۱۳
۳-۲-۲- ویژگی های برنامه ریزی	۱۳
۴-۲-۲- انواع و روشهای برنامه ریزی	۱۳
۱-۴-۲-۲- انواع برنامه ریزی از نظر تصمیم گیری	۱۴
۲-۴-۲-۲- انواع برنامه ریزی از نظر محتوایی و موضوعی	۱۴
۳-۴-۲-۲- انواع برنامه ریزی از نظر زمانی	۱۵

- ۱۵-۲-۲-۴- انواع برنامه‌ریزی از نظر اهداف ۱۵
- ۱۵-۲-۲-۵- انواع برنامه‌ریزی از نظر مقیاس ۱۵
- ۱۶-۲-۲-۶- برنامه‌ریزی شناور ۱۶
- ۱۷-۲-۲-۷- برنامه ریزی مشارکتی (تعاملی) ۱۷
- ۱۷-۲-۲-۵- فرآیند برنامه‌ریزی ۱۷
- ۱۹-۲-۲-۶- سطوح برنامه ریزی ۱۹
- ۲۱-۲-۲-۷- گرایش‌های برنامه‌ریزی ۲۱
- ۲۲-۲-۲-۸- معرفی انواع طرح‌های شهرسازی ۲۲
- ۲۲-۲-۲-۱- طرح جامع شهر ۲۲
- ۲۶-۲-۲-۲- طرح تفصیلی ۲۶
- ۲۹-۲-۲-۹- آشنایی با مفهوم و سابقه برنامه ریزی ۲۹
- ۳۰-۲-۲-۱۰- خلاصه‌ای از سیر تکاملی برنامه‌ریزی ۳۰
- ۳۱-۲-۲-۱۱- آینده‌نگری و آینده‌شناسی ۳۱
- ۳۴-۲-۲-۱۲- فن تحلیلی عوامل محیطی (SWOT) ۳۴
- ۳-۲- ایران و تجارب جهانی..... ۳۵**
- ۳۵-۳-۱- تحول الگوهای برنامه ریزی شهری در جهان ۳۵
- ۴۰-۳-۱-۱- طرح آمستردام (۱۹۳۹-۱۹۳۴) ۴۰
- ۴۰-۳-۱-۲- طرح پاریس (۱۹۳۹-۱۹۳۴) ۴۰
- ۴۰-۳-۱-۳- طرح لندن بزرگ (۱۹۴۴) ۴۰
- ۴۱-۳-۱-۴- برنامه راهبردی لندن ۴۱
- ۴۴-۳-۱-۵- نظام قانونی طرح های توسعه و عمران در انگلستان ۴۴
- ۴۴-۳-۱-۶- نظری به طرح جامع سانفرانسیسکو ۴۴
- ۴۶-۳-۱-۷- برنامه راهبردی بارسلون (اسپانیا) ۴۶
- ۴۷-۳-۱-۸- برنامه راهبردی سئول ۴۷
- ۴۸-۳-۱-۹- برنامه راهبردی استانبول ۴۸
- ۴۹-۳-۲- ناکامی نظام برنامه‌ریزی در شناسائی معضلات شهری در ایران ۴۹
- ۴۹-۳-۲-۱- معضلات شهری در قالب نظام برنامه‌ریزی شهری ۴۹
- ۵۰-۳-۲-۲- کاستی های دانش شهری موجود ۵۰
- ۵۲-۳-۲-۳- بازخوانی روند تغییر نگرش طرح های تفصیلی به برنامه های پنج ساله ۵۲
- ۵۲-۳-۲-۱- مزایا و معایب طرح تفصیلی شهر تهران ۵۲
- ۵۷-۳-۲-۲- نقد طرح‌های شهری و ضرورت توجه به طرح‌های ساختاری- راهبردی در ایران ۵۷
- ۶۱-۳-۲-۴- مدیریت تلفیق و هماهنگی و برنامه ۶۱
- ۶۲-۳-۲-۵- برنامه پنج‌ساله عمرانی شهرداریهای کشور (چگونگی ورود شهرداری ها به تدوین برنامه ۵ ساله) ۶۲

فصل سوم : سیری بر برنامه‌ریزی استراتژیک	۶۴
۱-۳- مقدمه: کاربست مبانی نظری استراتژی و چارچوب‌های بنیادی آن	۶۵
۱-۱-۳ - سیر تکاملی مفهوم استراتژی	۶۵
۲-۱-۳ - استراتژی	۶۶
۳-۱-۳ - فلسفه استراتژی	۶۷
۴-۱-۳ - سطوح استراتژی	۶۸
۵-۱-۳ - مزایا و معایب استراتژی	۶۸
۶-۱-۳ - انواع استراتژی	۶۹
۱-۶-۱-۳ - استراتژی‌های صدرصد مدیرانه	۶۹
۲-۶-۱-۳ - استراتژی اضطراری	۶۹
۳-۶-۱-۳ - استراتژی‌های ازپیش طراحی شده	۷۰
۷-۱-۳ - مفهوم پارادایم	۷۰
۸-۱-۳ - کارکرد های پارادایم	۷۰
۹-۱-۳ - رابطه پارادایم ها با استراتژی	۷۱
۱۰-۱-۳ - مکاتب برنامه‌ریزی و درس‌هایی از تکامل پارادایم	۷۱
۱-۱۰-۱-۳ - مکتب یادگیری	۷۴
۲-۱۰-۱-۳ - مکتب برنامه ریزی	۷۵
۱۱-۱-۳ - رابطه تفکر و برنامه‌ریزی استراتژیک با مکتب‌های یادگیری	۷۶
۱۲-۱-۳ - معرفی مکتب پارادایم تلفیقی	۷۸
۱۳-۱-۳ - تفکر استراتژیک	۸۰
۱۴-۱-۳ - ماهیت متناقض استراتژی	۸۱
۱۵-۱-۳ - برنامه‌ریزی استراتژیک (راهبردی)	۸۲
۱-۱۵-۱-۳ - تعاریف گوناگون از برنامه ریزی استراتژیک	۸۲
۲-۱۵-۱-۳ - ویژگی‌های برنامه‌ریزی استراتژیک	۸۲
۱۶-۱-۳ - ریشه یابی تفکر و برنامه ریزی استراتژیکی	۸۵
۱۷-۱-۳ - سرشت استراتژیک برنامه ریزی و مدیریت شهری	۸۶
۱۸-۱-۳ - انتخاب استراتژیک بر اساس تجزیه و تحلیل عوامل محیطی (SWOT)	۸۸
۱۹-۱-۳ - الگوی استراتژی پردازی	۹۱
۲۰-۱-۳ - پنج مشکل بنیادی در تفکر راهبردی	۹۱

عنوان	صفحه
فصل چهارم: شناخت محدوده مورد مطالعه.....	۹۹
۱-۴-۱- مقدمه	۱۰۱
۲-۴-۲- موقعیت محدوده مطالعاتی (شهر اصفهان).....	۱۰۲
۳-۴-۳- خصوصیات جمعیتی و فرهنگی شهر اصفهان	۱۰۲
۴-۴-۴- خصوصیات فعالیتی و اقتصادی شهر اصفهان.....	۱۰۳
۵-۴-۵- شناخت ساختار فضایی شهر اصفهان.....	۱۰۶
۱-۵-۴-۱- خصوصیات فضای ساخته شده دربرگیرنده فعالیت.....	۱۰۶
۲-۵-۴-۲- دسته بندی کلان فضاهای شهری: فضاهای قابل توسعه شهری و غیرقابل توسعه شهری.....	۱۰۷
۶-۴-۶- ساختار تصمیم گیری شهری	۱۱۳
۷-۴-۷- روند و تحولات برنامه های پنج ساله شهرداری اصفهان	۱۱۶
۱-۷-۴-۱- برنامه اصفهان+۲۲	۱۱۶
۱-۷-۴-۱- پروژه برنامه اصفهان+۲۲	۱۱۶
۲-۷-۴-۲- معرفی برنامه اصفهان ۸۵	۱۱۶
۱-۷-۴-۲-۱- آرمان های اصفهان ۸۵	۱۱۷
۲-۷-۴-۲-۲- اهداف کلان اصفهان ۸۵	۱۱۷
۳-۷-۴-۳- معرفی برنامه اصفهان ۹۰	۱۱۷
۱-۷-۴-۳-۱- اهداف کلان برنامه اصفهان ۹۰	۱۱۷
۲-۷-۴-۳-۲- اهداف میانی اصفهان ۹۰	۱۱۸
۴-۷-۴-۴- معرفی برنامه اصفهان ۹۵.....	۱۱۸
فصل پنجم: تجزیه، تحلیل و ارزیابی.....	۱۱۹
۱-۵-۱- مقدمه	۱۲۰
۲-۵-۲- تحلیل و شناسایی پارادایم های الگوساز گذشته.....	۱۲۰
۱-۲-۵-۱- اهداف مستخرج از عوامل محیطی (ملی)	۱۲۰
۲-۲-۵-۲- تحلیل سیاست های ملی در گذشته	۱۲۱
۳-۲-۵-۳- تحلیل اصول کلی توسعه استان در زمان گذشته	۱۲۷
۱-۳-۲-۵-۱- راهبردهای آمایش سرزمین در استان	۱۲۸
۲-۳-۲-۵-۲- راهبردهای آمایش سرزمین در خصوص مراکز خدمات برتر با عملکرد منطقه ای (سطح ۲)	
خدمات برتر در مقیاس ملی (.....	۱۳۰
۴-۲-۵-۴- اهداف کلان رشد اقتصادی	۱۳۰

عنوان	صفحه
۵-۲-۵- تحلیل عوامل محیطی زمان گذشته.....	۱۳۱
۵-۲-۶- مشکلات و دورنمای اجتماعی- اقتصادی ایران در ۲۰ سال آینده (مستخرج از تحلیل عوامل محیطی گذشته).....	۱۳۲
۵-۳- تحلیل عوامل محیطی زمان حال.....	۱۳۲
۵-۳-۱- چشم انداز: اصفهان پایتخت فرهنگ و تمدن ایران اسلامی	۱۳۲
۵-۳-۲- اهداف کلان شهرداری اصفهان (۱۳۹۵- ۱۳۹۰)	۱۳۲
۵-۳-۳- تحلیل عوامل محیطی	۱۳۳
۵-۴- تحلیل برنامه اصفهان ۹۵	۱۳۸
۵-۴-۱- اصفهان ۹۵ در نگاه آمار.....	۱۳۸
۵-۴-۲- تحلیل معایب و ضعف برنامه پنج ساله راهبردی اصفهان ۹۵ (با کمک طرح تفصیلی).....	۱۳۹
۵-۴-۲-۱- مشکلات مربوط به ساختار اقتصادی شهر اصفهان	۱۴۰
۵-۴-۲-۲- مشکلات مربوط به ساختار اجتماعی و جمعیتی شهر اصفهان	۱۴۰
۵-۴-۲-۳- مشکلات زیست محیطی در شهر اصفهان	۱۴۱
۵-۴-۲-۴- مشکلات کاربری اراضی ساختار فضایی شهر اصفهان	۱۴۲
۵-۴-۲-۵- تحلیل مشکلات مربوط به شبکه دسترسی شهر اصفهان	۱۴۲
۵-۴-۲-۶- تحلیل مشکلات مربوط به ساختار تصمیم گیری در شهر اصفهان	۱۴۳
۵-۵- تحلیل طرح بازنگری طرح تفصیلی	۱۴۳
۵-۶- تحلیل نقش و جایگاه طرح بازنگری طرح تفصیلی در برنامه های پنج ساله راهبردی اصفهان.....	۱۴۹
۵-۷- بررسی تطبیقی برنامه اصفهان ۹۵ با طرح بازنگری طرح تفصیلی.....	۱۴۹
۵-۸- جمع بندی.....	۱۵۱
فصل ششم: نتیجه گیری و پیشنهادات (ارائه الگو)	۱۵۲
۶-۱- مقدمه	۱۵۳
۶-۲- نتیجه گیری	۱۵۳
۶-۳- پاسخ به پرسش های پژوهش.....	۱۵۶
۶-۴- ارائه الگو	۱۵۷
۶-۴-۱- تلفیق تکنیک عرصه های تصمیم گیری مرتبط در تکنیک تحلیلی عوامل محیطی (swot)	۱۵۷
۶-۴-۲- تلفیق عرصه های مرتبط با اهداف (تدوین اهداف برتر).....	۱۵۸
۶-۴-۳- اهداف کلان برتر مستخرج از داده های تحلیلی گذشته و حال	۱۵۹
۶-۴-۴- تلفیق عرصه های مرتبط با استراتژیها (تدوین استراتژی برتر)	۱۶۰
۶-۴-۵- استراتژیهای برتر مستخرج از داده های تحلیلی گذشته و حال.....	۱۶۵

عنوان

۱۶۵.....	۶-۴-۶- تشخیص ماهیت استراتژی اصلی و هدفمندی استراتژی‌ها
۱۶۸.....	۷-۴-۶- توصیه‌هایی جهت راهبردهای جایگزین
۱۶۸.....	۸-۴-۶- توصیه‌هایی جهت بهبود عملکرد اهداف عملیاتی
۱۶۸.....	۹-۴-۶- چگونگی گنجاندن موضوع انرژی در طرح
۱۶۸.....	۱۰-۴-۶- توصیه‌هایی جهت پایش و ارزیابی
۱۶۹.....	۱۱-۴-۶- چگونگی سنجش راهبردها
۱۷۰.....	منابع و مآخذ

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول شماره (۱-۲): زمان بندی یک برنامه شناور.....	۱۷
جدول شماره (۲-۲): سیر تکاملی برنامه ریزی.....	۳۱
جدول شماره (۱-۳): مقایسه ویژگی‌های ده مکتب استراتژی.....	۷۹
جدول شماره (۲-۳): پایگاه موفقیت استراتژیک.....	۸۱
جدول شماره (۳-۳): تفاوت بین برنامه ریزی جامع و عملیاتی.....	۸۳
جدول شماره (۱۰-۲): تفاوت برنامه ریزی استراتژیک با برنامه ریزی بلند مدت.....	۸۴
جدول شماره (۱-۴): روند تحولات جمعیت شهر اصفهان در سال های ۸۵ - ۱۳۳۵.....	۱۰۲
جدول شماره (۲-۴): ترکیب بخش های اقتصادی شهر اصفهان در سرشماری های مختلف.....	۱۰۳
جدول شماره (۳-۴): تعداد کارگاه های شهر اصفهان در سال های ۱۳۷۳ و ۱۳۸۱.....	۱۰۴
جدول شماره (۴-۴): خصوصیات عاملین فعالیت در شهر اصفهان.....	۱۰۵
جدول شماره (۵-۴): خصوصیات فضای ساخته شده در برگیرنده فعالیت در شهر اصفهان.....	۱۰۹
جدول شماره (۶-۴): عاملین تصمیم گیری، ویژگی ها و زمینه عمل آن ها.....	۱۱۲
جدول شماره (۱-۵): بررسی عوامل محیطی شهر اصفهان با استفاده از تجربیات گذشته.....	۱۲۷
جدول شماره (۲-۵): عوامل محیطی شهرداری اصفهان (عوامل داخلی).....	۱۳۱
جدول شماره (۳-۵): عوامل محیطی شهرداری اصفهان (عوامل خارجی).....	۱۳۳
جدول شماره (۴-۵): مشکلات موجود برنامه های شهری در مورد شهر اصفهان.....	۱۴۱
جدول شماره (۵-۵): مقایسه تطبیقی برنامه اصفهان ۹۵ با طرح بازنگری طرح تفصیلی.....	۱۵۰
جدول شماره (۶-۵): بیانیه نهایی مشکلات برنامه ریزی شهر اصفهان.....	۱۵۱
جدول شماره (۱-۶): تلفیق عرصه‌های مرتبط با اهداف (تدوین اهداف برتر).....	۱۵۸
جدول شماره (۲-۶): اهداف کلان برتر مستخرج از داده‌های تحلیلی گذشته و حال.....	۱۵۹
جدول شماره (۳-۶): تلفیق عرصه‌های مرتبط با استراتژی‌ها (تدوین استراتژی برتر).....	۱۶۰
جدول شماره (۴-۶): استراتژی‌های برتر مستخرج از داده‌های تحلیلی گذشته و حال.....	۱۶۵
جدول شماره (۵-۶): تشخیص ماهیت استراتژی اصلی.....	۱۶۶
جدول شماره (۶-۶): هدفمند سازی استراتژیک های برتر بر اساس پارادایم‌های الگوساز آینده.....	۱۶۷

فهرست اشکال

عنوان	صفحه
شکل شماره (۱-۱): نمودار فرایند پژوهش.....	۷
شکل شماره (۱-۳): پیوند استراتژی یا برنامه ریزی و مدیریت.....	۸۷
شکل شماره (۲-۳): ماتریس انتخاب استراتژیک بر اساس تجزیه و تحلیل SWOT.....	۹۰
شکل شماره (۳-۳): مدل کلی تعامل بین عوامل اصلی تشکیل دهنده نظام مدیریت و برنامه ریزی.....	۹۵
شکل شماره (۴-۳): فرایند برنامه ریزی و مدیریت استراتژیک.....	۹۷
شکل شماره (۱-۴): جایگاه سیستم تصمیم گیری در نظام هدایت و برنامه ریزی شهری.....	۱۱۳

فهرست تصاویر

عنوان	صفحه
عکس شماره (۱-۲): بازخوانی نقشه‌های طرح ساختاری- راهبردی تهران.....	۵۹
عکس شماره (۱-۴): موقعیت استان اصفهان در کشور.....	۱۰۰

فصل اول

کلیات پژوهش

در این فصل از پایان نامه ابتدا موضوع و مسأله پژوهش و اهمیت و ضرورت آن بیان گردیده سپس اهداف و پرسش های مرتبط با آن ها ارائه گردیده است. در بخش روش تحقیق نیز به تفصیل روش پژوهش از نظر هدف، روش و همچنین چگونگی گردآوری و تجزیه و تحلیل داده ها توضیح داده شده است. علاوه بر این موارد، در بخش پایانی این فصل، قلمرو زمانی و مکانی، مشکلات و موانع پژوهش نیز بیان گردیده است و در نهایت نیز به چند نمونه مطالعاتی، به عنوان پیشینه پژوهش اشاره شده است.

امروزه شهرداری ها در اقصی نقاط کشور از لحاظ مدیریتی با شرایط متغیر و پیچیده ای روبرو هستند. از یک سو انتظار شهروندان نسبت به گذشته افزایش یافته است و آن ها خواهان یک سیستم مدیریتی و برنامه ریزی شهری که ضمن بهره گیری از مشارکت همه اقشار و هدایت منطقی فعالیت های توسعه ای و خدمات شهری، مسئول و پاسخ گو باشند، از سوی دیگر منابع مالی و غیرمالی شهرداری ها هر ساله محدودتر و مشکلات اجتماعی و کالبدی شهرها پیچیده تر می شود، لذا نیاز به هماهنگی و بلند مدت نگری در برنامه ها افزایش یافته است. در اکثر شهرها، مدیریت شهری قادر نیست که چارچوب و سازوکارهای مناسبی را جهت مواجهه با چالش های محیطی فراهم سازد و در نتیجه شهرداری ها، نیاز به توسعه و تقویت فرایند تصمیم گیری نوینی دارند، که بتواند به کمک آن برنامه ها را تدوین و اجرای استراتژی های فعال در مقابله با شرایط متحول را فراهم نماید، این کمبود در اکثر شهرداری ها شدیداً احساس می شود، اما در کلان شهر اصفهان، مشهد و تهران در نتیجه این کمبود ها شهرداری ها به سمت تهیه برنامه پنج ساله با رویکردهای متفاوت معطوف گشته اند و اینجا نقطه آغازین این پژوهش می باشد. جایی که پژوهش گر سعی دارد بدون نگاه تعصبات علمی و سیاسی، با استفاده از منابع غنی و ریشه ای علمی پازلی را آغاز کرده که تکه آغازین این پازل این پژوهش می باشد، پازلی که بررسی آن در ایران تا کنون صورت نگرفته، اما در صورت بسط این پژوهش به سایر شهرداری ها و اجرای این پژوهش در شهرداری اصفهان درب تازه ای برای رفع کمبودهای فوق گشوده خواهد شد.

۱-۲- بیان مسأله

تامین نیازهای شهروندان، چاره جویی برای توسعه آینده شهر و اتخاذ تصمیماتی که بتواند مشکلات شهر را به حداقل برساند، نیازمند برنامه ریزی جامع، مدون و مستمر است.

در صورتی که بخواهیم تعریفی کلی از برنامه ریزی داشته باشیم، می بایستی برنامه ریزی را عبارت از کوششی در جهت انتخاب بهترین برنامه ها در جهت رسیدن به هدف های مشخص بدانیم که ممکن است این کوشش ها و برنامه ها، تا مرحله ی نهایی هدف نیز پیش نرود، بلکه گام هایی در جهت رسیدن به آن باشد. از اواخر دهه ۱۳۴۰ بیش از پنج دهه است

که طرح‌های توسعه شهری زیادی با الگوهای مختلفی از جمله طرح‌های جامع، تفصیلی و الگوی طرح‌های ساختاری - راهبردی برای هدایت، کنترل و نظارت بر توسعه شهرها در قالب نظام برنامه ریزی توسعه شهری کشور که متولی آن وزارت راه و شهرسازی می باشد تهیه می شود، از طرف دیگر نیز نزدیک به دو دهه است که برخی از شهرداری های کلان شهر های کشور از جمله کلان‌شهر اصفهان در چهارچوب وظایف و مأموریت های قانونی خود در راستای سامان بخشیدن به تحقق چشم انداز توسعه شهر و امور اجرایی و دستیابی به توسعه متعادل و پایدار اقدام به تهیه برنامه‌ها و طرح های توسعه عمرانی پنج ساله با الگوهای مختلف راهبردی کرده‌اند، پس بنابراین کلان‌شهر اصفهان دارای دو دسته از برنامه ها و طرح های توسعه شهری می باشد: یکی طرح ساختاری و کالبدی توسعه شهر که در چهارچوب الگوی طرح های جامع و تفصیلی طرح بازنگری طرح تفصیلی تهیه شده است و دیگری برنامه های پنج ساله شهرداری اصفهان که در قالب الگوی طرح های راهبردی- اجرایی تهیه شده است. مساله اولیه ما این است که آیا برنامه پنج ساله در راستای طرح های جامع و تفصیلی شهر می باشد؟ آیا واقعاً برنامه پنج ساله با رویکرد راهبردی تهیه شده است؟ نقاط ضعف و قوت برنامه پنج ساله چه می باشد؟ بدین منظور ابتدا برنامه های گذشته مورد ارزیابی قرار گرفته، سپس مقایسه تطبیقی میان این برنامه ها و برنامه های پنج ساله صورت می گیرد و ضمن توجه به توانمندی ها و پتانسیل ها موجود، بهترین راهکارها برای افزایش کارایی این برنامه در روند توسعه شهری مورد بررسی قرار می گیرد.

۱-۳- اهمیت و ضرورت تحقیق

در طول دهی اخیر کلان شهر اصفهان به علت پیشینه غنی و فرهنگی خود بار سنگین هویت تاریخی خود را بر دوش کشیده و به اینجا رسیده است این شهر در این دنیای پر تلاطم فرصت آن را دارد که به جایگاه واقعی خود دست پیدا کند با این وجود اگر بخواهیم بالاترین بهره را از این فرصت برد باید تلاشمان را به سوی یک برنامه منسجم برای توسعه آتی شهر در تمامی ابعاد بررسی کرد، برنامه‌ای که هم اکنون تحت عنوان اصفهان ۹۵ در شهرداری تهیه گردیده است، ما نیاز داریم این برنامه سندی باشد که فعالیت های شهروندان را به روشنی و به سوی اهدافی مشخص هدایت کند، فعالیت هایی که هم از طرف شهرداری و هم از طرف شهروندان مورد استقبال و حمایت قرار گیرد و بتواند نیازهای شهروندان را در عالیترین حد ممکن برطرف سازد. در شرایط کنونی وظیفه مامتخصصان است که اهمیت و نقش این برنامه‌ها را شناخته و پس از رفع نواقص آن و بوجود آوردن یک رابطه و هماهنگی فرابخشی بتوانیم در راستای اجرای برنامه‌های توسعه راهبردی زمینه ساز تحولی بزرگ در روند توسعه شهری در ایران شده و این الگو را در آینده به عنوان الگویی قابل اعتماد و اتکا مبدل سازیم.

۱-۴- اهداف تحقیق

- ۱- شناسایی روند و تحولات برنامه های پنج ساله شهرداری اصفهان
- ۲- تحلیل مزایا و محاسن و معایب و ضعف برنامه پنج ساله راهبردی اصفهان ۹۵
- ۳- تحلیل نقش و جایگاه طرح بازنگری طرح تفصیلی اصفهان در برنامه های پنج ساله راهبردی شهر اصفهان

۱-۵- پرسش های پژوهش

با در نظر گرفتن مساله و اهداف پژوهش، این پایان نامه در صدد پاسخ به پرسش های زیر است.

- ۱- روند تحولات تدوین برنامه های پنج ساله شهرداری اصفهان در طی حدود دو دهه گذشته چگونه بوده است؟
- ۲- چگونه می توان از طرح های جامع و تفصیلی در جهت ارتقای برنامه های پنج ساله راهبردی شهرداری بهره گرفت؟
- ۳- طرح بازنگری طرح تفصیلی اصفهان چه نقشی در تدوین چشم انداز، اهداف و راهبردهای برنامه پنج ساله اصفهان ۹۵ داشته است؟

۱-۶- روش تحقیق پژوهش

در یک تعریف کلی می توان گفت روش تحقیق علمی، فرایند جستجوی علمی و منظم برای مشخص کردن یک موقعیت نامعین است. این فرایند شامل مراحل مختلفی بوده که از نظر روش، هدف، گردآوری داده ها و غیره دارای ابعاد مختلف می باشد که در زیر به اختصار به آن ها پرداخته می شود.

۱-۶-۱- روش تحقیق از نظر روش

روش پژوهش از نظر روش نیز مبتنی بر روش توصیفی - تحلیلی با استفاده از منابع کتابخانه ای می باشد.

۱-۶-۲- روش تحقیق از نظر هدف

روش پژوهش از نظر هدف بصورت کاربردی می باشد.

۱-۶-۳- روش یافته اندوزی (روش گردآوری داده ها)

جمع آوری اطلاعات و داده ها برای انجام این پژوهش مبتنی بر مطالعات کتابخانه ای و اسنادی می باشد.

۱-۷- روش تجزیه و تحلیل

روش تجزیه و تحلیل در این پژوهش ترکیبی از روش زمینه ای و روش ترکیبی چند جانبه خواهد بود.

۱-۸- فرآیند پژوهش

در فصل اول به کلیات پژوهش اشاره شده است.